

GELUKKIG HEBBEN WE ONS vermogen nog

Op 1 juli moesten alle besturen binnen het onderwijs weer hun jaarverslag aanleveren bij het Ministerie van Onderwijs. Wie daar de eerste resultaten van hoort en ziet, denkt gelijk: gelukkig hebben we het vermogen nog. Steeds meer besturen hebben moeite om de uitgaven en de inkomsten in balans te krijgen, met negatieve resultaten tot gevolg. Gelukkig hebben veel besturen nog voldoende vermogen (reserves) om de negatieve resultaten over 2011 op te vangen, maar voor hoelang nog?

Dit is natuurlijk een zorgelijke situatie, maar ik kan me voorstellen dat u zich als leerkracht of schooldirecteur binnen een grote organisatie afvraagt: wat moet ik hier dan mee? Financiën spelen zich voor een groot deel op bestuurlijk niveau af. Daarnaast zijn de beschikbare gegevens vanuit de financiële administratie vaak te vaktechnisch en sluiten zij niet aan bij uw dagelijkse werkzaamheden.

Financiën zijn ook voor u van groot belang. Als uw organisatie moet gaan bezuinigen, krijgt iedereen daar mee te maken. Of nog erger, als uw organisatie in financiële problemen komt, raakt dat u zeker.

Ook uw handelingen hebben invloed op de uitgaven van de organisatie. Voorbeelden hiervan zijn hoe u omgaat met kopiëren en met de eventuele aanwezige digiborden. Zijn die kopieën wel allemaal nodig? Heeft u de hele dag het digiboord aanstaan met alleen maar het rooster voor die dag erop? Zet u de computers en borden altijd uit als u naar huis gaat? Allemaal zaken die de uitgaven beïnvloeden.

U mag op het gebied van financiën wat van uw bestuur verwachten (inzicht) en het bestuur mag wat van u verwachten (begrip voor de kosten).

Wat mag u van het bestuur verwachten?

Natuurlijk mag u van uw bestuur verwachten dat zij de beschikbare middelen zo goed mogelijk inzet. Ervaring leert dat dit door verreweg de meeste besturen naar eer en geweten gebeurt. De vraag daarbij is natuurlijk, wat 'goed inzetten' is en wie beslist wat een goede inzet is.

Om daar meer duidelijkheid in te krijgen, zowel op de werkvloer als bij het bestuur, is het van groot belang dat er door de gehele organisatie een koppeling in denken en handelen wordt gemaakt tussen het onderwijskundigbeleid en de financiën. Voor u als schooldirecteur of leerkracht is het van belang in beeld te krijgen wat u precies wilt met uw school. Welke kant gaat u op? Dit staat meestal keurig netjes opgenomen in het schoolplan. Als bestuur zijnde worden strategische plannen gemaakt. Belangrijk bij zowel de schoolplannen als de bestuursplannen is de vraag

wat het realiseren van deze plannen kost. Vaak wordt deze verbinding niet gelegd. Binnen de school of de onderwijsorganisatie gaan we vaak vol goede moed aan de slag met de nieuwe plannen, verbetertrajecten en vernieuwingen, zonder te weten of er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om de plannen op een goede manier uit te kunnen voeren. Immers, hoe vaak komt u een schoolplan tegen met een begroting of financiële paragraaf?

Zeker in deze tijd van bezuiniging zal al snel blijken dat we niet voldoende financiële middelen hebben om alle plannen uit te voeren. Er moeten dus vooraf bewuste keuzes worden gemaakt. Daarnaast is het van belang om te kijken naar de lange termijn. Zeker als het om personeel gaat, is een meerjarenplanning van wezenlijk belang. Heeft u te maken met een krimpend aantal leerlingen, dan is het goed om vooraf in te schatten of de school financiële middelen heeft om voldoende personeel vrij te houden om een project goed af te ronden. Het is erger als een (deels) vrij geroosterde leerkracht een ac-

tiviteit niet kan voortzetten omdat hij om financiële redenen weer volledig ingezet moet worden om les te geven.

Wat is daar voor nodig?

Om op een goede manier beleid en financiën te kunnen koppelen, is het nodig dat de financiële informatie die het bestuur/administratiekantoor beschikbaar stelt begrijpelijk is en inzicht geeft. Nog te vaak zijn financiële overzichten die naar scholen gaan vrijwel alleen leesbaar na een stevige cursus boekhouden. De posten die er op voorkomen, sluiten niet aan bij de punten in uw schoolplan. Dit is jammer, zeker omdat vrijwel alle boekhoudpakketten wel de mogelijkheid bieden om dat inzicht te verschaffen. Dit vereist wel iets van de inrichting van de boekhouding en van de manier waarop bijvoorbeeld de facturen gecodeerd worden, maar het is zeer goed en vaak verbazend makkelijk mogelijk.

Begroting

Aangezien in de begroting de beschikbare financiële middelen worden toegewezen, is het van belang dat de begroting op een goede manier wordt opgesteld. Vaak wordt de conceptbegroting voor een groot deel centraal (op bestuursniveau) opgesteld. Er wordt gekeken naar de

vens van het lopende jaar en die worden met het CBS-indexcijfer verhoogd en eventueel met een taakstelling verlaagd. De directeur heeft daarna de gelegenheid om her en der wat bij te stellen maar daar blijft het meestal bij.

Om tot betere beslissingen te komen en ervoor te zorgen dat de beschikbare financiële middelen op de beste manier worden ingezet, zou het schoolplan het uitgangspunt van de begroting moeten zijn. Meerdere mensen binnen de school zouden dan ook betrokken moeten worden bij de opstelling van de begroting. De centrale begroting is dan een samenspel van alle schoolplannen met hun financiële paragraaf.

Wat mag het bestuur van u verwachten?

Vaak blijkt dat veel uitgaven binnen een school eigenlijk een beetje ongemerkt gedaan worden. Even een paar boodschappen voor een activiteit op school, een extra kopietje of standaard koffie klaar hebben staan voor ouders die, nadat ze de kinderen hebben weggebracht, even willen bijkletsen onder het genot van een kopje koffie. Vaak dingen die bij een school horen en die vaak ook belangrijk zijn. Besef echter altijd wat de kosten zijn die daaraan verbonden zijn. Bij nieuwe methodes wordt tegenwoordig naast de boeken en de werkboeken

ook software aangeboden. Ook hier zijn extra kosten aan verbonden. En hoe vaak wordt niet gekozen tussen digitale en 'papieren' middelen zodat je, ondanks de smartboards, vaak twee keer geld kwijt bent?

Het bestuur mag van ieder personeelslid verwachten dat deze kostenbewust en kostenbesparend bezig is. Hierdoor kan er ruimte in de beschikbare middelen ontstaan om toch de vernieuwingen door te zetten, toch die verbetering door te voeren of toch een personeelslid een uurtje meer te geven voor extra IB.

Frank Mullaart is als senior adviseur werkzaam bij Infinite Financieel. Het bedrijf dat onderwijsorganisaties helpt grip te krijgen en te houden op hun bedrijfsvoering, financiën, administratieve organisatie en risico's. www.infinitebv.nl

